
El PEIN, un pedaç necessari per a la conservació de la natura

Lluís Motjé i Costa
Vice-president de DEPANA

Bon dia a tothom. Primer de tot, he de fer també la cortesia de rigor i agrair a la Societat Catalana d'Ordenació del Territori el fet d'haver-nos convidat aquí. I ho agraeixo tant en nom de DEPANA com, fent una mica de localisme, també en nom de l'Associació de Naturalistes de Girona. Em considero representant, aquí, d'ambdues entitats. I evidentment, he d'agrair també a l'Ajuntament de Sant Feliu de Guíxols, en la persona del seu alcalde, l'acollida que se'ns ha donat.

Bé, entrant en el tema, estava pensant que el temps s'està acabant i em sembla que, afortunadament, podré ser bastant curt. De fet, moltes de les coses que s'han anat comentant aquí, que s'han anat explicant, en certa manera jo també tenia pensat dir-les, la qual cosa m'anima força, ja que dóna la sensació que tots estem absolutament d'acord en aquest acte de reflexió. Un acte de reflexió que jo ja no sé si és realment un acte de reflexió, un acte de reivindicació o un acte de contrició. Però, en fi... en el fons sembla que finalment tots estem d'acord.

Gairebé totes les qüestions que fins ara han sortit aquí les portava anotades, fins i tot amb detallets puntuals. Tot i així intentaré, d'alguna manera, analitzar una mica a fons, almenys des de la meua òptica personal, les vicissituds que ha tingut aquest famós Pla d'Espais d'Interès Natural al llarg de la seva dilatada gestació.

En tot cas, per començar i perquè ningú s'escandalitzi d'entrada, he de dir que jo vinc aquí a fer d'ecologista i, evidentment com que vinc a fer d'ecologista porto l'artilleria pesant... allò una mica carregada. I aviso que penso disparar contra tothom. En tot cas, després, al darrera, qui vulgui la podrà disparar també contra meu al seu gust i al seu aire. Aquesta és la primera premissa.

La segona premissa és que hi ha una altra cosa que vull deixar ben clara: que sóc un ecologista, però que no oblidó ni he oblidat mai el meu origen rural; he nascut i viscut en una casa i en un poble de pagès i, de fet,

hi continuo vivint. Dic també això perquè ningú s'escandalitzi una altra vegada, perquè la societat rural suposo que no sortirà gaire ben parada pel que diré més endavant.

De fet, jo em plantejo el tema del PEIN de la seva dilatada gestació de la mateixa manera que aquí ja havia apuntat algú, que em sembla que era el senyor Joan Gaya: com un tema de conflicte entre camp i ciutat. Ha estat així, realment.

Xavier Carceller deia que el 1988 el PEIN estava pràcticament enllestit i que aquest temps que ha passat des d'aleshores ha servit per millorar-lo. Potser sí que s'ha millorat, però també és cert que el PEIN del 1988 no va sortir el 1989 perquè un sector molt concret de la societat s'hi va oposar. Un sector bàsicament i essencialment rural.

Aleshores a mi m'agradaria analitzar la situació del país tal com estem ara: vivim en un país en què la majoria de la societat es bàsicament urbana i de mentalitat urbana. I ho voldria il·lustrar amb un exemple: recordeu que he comentat que visc en un poble rural de 1.300 habitants. La infantesa que recordo en aquest poble és similar a la dels darrers paleolítics; encara érem d'aquella mainada que va poder tenir el gust d'empaitar nius i pescar barbs a la riera. I d'això no fa massa. Però a hores d'ara la mainada del meu poble és molt diferent; l'altre dia, en una xerrada que els vaig fer a l'escola, em vaig quedar absolutament sorprès de comprovar que no sabien d'on venia l'aigua que bevien i no sabien què passava quan tiraven de la cadena del wàter, ni on anava a parar aquesta aigua. I tot això en un poble teòricament de pagès. Amb tot això vull donar a entendre que quan parlo de societat urbana no em refereixo només a les grans ciutats, a les grans urbs, sinó que penso que la majoria de nosaltres hi estem implicats, visquem on visquem.

Per aquí s'ha dit que el sector que es dedica a l'agricultura i a l'explotació forestal té tendència a quedar-se tan sols en el dos per cent de la població. I el dos per cent de la població vol dir el dos per cent dels vots, és a dir, políticament molt poca cosa. Aquesta és la tendència que hi ha; en certa manera ens anem tornant tots cada cop més urbans. I que consti que, de cara al futur, jo ja em preparo per a altres coses; hauríem d'obrir els ulls i veure tot el que pot passar. Hem de pensar en la futura gran megàpolis de l'arc nord-mediterrani, des de València fins a Milà, que ha de ser un dels centres de decisió importantíssims d'Europa. Això, que penso que no ha de ser en si dolent, ho hem de tenir ben clar. No fa gaire un company meu em deia: «Home, això ja està superprogramat: el prelitoral completament industrialitzat i

les zones més boniques, com és ara l'Empordà, el lloc de residència dels quadres tècnics i directius de les empreses; l'empordanès d'aquí a cinquanta anys serà baixet, groc i amb els ulls oblicus». Bé, si el que deia el meu company serà així o no serà així, no ho sé, però en tot cas val la pena preparar-se i estar previngut.

He de dir coses a favor del món rural i he de dir coses a favor del món urbà. He de dir també coses en contra dels uns i dels altres.

En favor de la ciutat tinc la cultura i totes les noves idees que han fet progressar la humanitat, des de Babilònia fins a les polis gregues, Roma o els burgs medievals. Per tant, penso que aquestes són unes de les coses bones que cal atribuir a les ciutats. Alguna de les dolentes, especialment accentuades actualment, és que aquestes noves idees, aquestes innovacions i aquesta cultura es vénen de cara al món rural amb una certa prepotència. I en aquest sentit no cal oblidar que les decisions polítiques, les decisions de govern es prenen a les àrees urbanes.

Quant al camp, al món rural, cal agrair-li la pervivència d'una sèrie de coneixements als quals cada cop unes capes menors de la població hi poden accedir. I que s'estan perdent, en certa manera. Però hi ha una qüestió que jo no he acabat d'entendre mai; el camp és de per si retrògrad, no té idees obertes, és tancat. En certa manera tendeix a l'anacronisme. I precisament per aquest anacronisme, que jo diria ja que és crònic, el món rural sovint no s'adona de per on van realment els trets, per on va i cap on tendeix la societat en general i, evidentment, s'oposa a qualsevol acció innovadora... Per cert, repeteixo, sovint imposada amb prepotència.

Malgrat tot, penso que món rural i món urbà es complementen i, en tot cas, repeteixo que avui són gairebé el mateix. Evidentment, el món urbà no seria res sense el món rural i el món rural no seria res sense el món urbà. Actualment hi ha una interdependència molt estreta. Entre d'altres coses pensem que tots els productes de consum immediat, estrictament alimentari, surten cada dia del camp. Al camp també s'hi va a «respirar» i al camp s'exporten les deixalles de la ciutat. Això penso que val la pena tenir-ho en compte.

Per regla general, però, el camp no ha sabut estar a l'altura de les circumstàncies, no és capaç d'atrapar —i encara menys anticipar-s'hi— les idees innovadores de l'urbs i, davant d'aquesta incapacitat (de la qual no n'és, ni de bon tros, culpable), opta pel victimisme. De totes maneres, aquest victimisme jo no l'atribueixo al camp en general, sinó només a un sector molt concret: el pairalisme endogàmic i ancestral. I quan dic «pairalisme»

vull dir, en certa manera, feudalisme o aristocràcia rural, i quan dic «endogàmic» vull dir endogàmic, i quan dic «ancestral» vull dir de tota la vida.

Precisament aquest pairalisme —és la meva opinió i no crec que vagi gaire equivocat— és un dels factors de pressió que ha retardat l'aprovació d'aquest famós PEIN, un PEIN que, tal com ha dit Ramon Folch, penso que no exigeix gaires coses i sols imposa limitacions que potser seria desitjable que s'apliquessin arreu del territori.

Això és així, vull deixar-ho ben clar, i per això he apuntat una citació d'una revista d'un sindicat —o d'una patronal, que ja no ho sé, que, per cert, té el nom d'un sant madrileny— que diu: «PEIN vol dir pena, dolor i sofriment per la pagesia catalana»... Déu n'hi do!... Déu n'hi do!

Parlem clar: la pena, el dolor i el sofriment potser vindran de l'Acta Única Europea, però no d'una cosa tan innòcua com és la protecció —que en el fons hem vist que no és tal— d'una fracció del nostre patrimoni natural.

Qui va escriure això va escriure també en una revista que editava la Direcció General de Medi Ambient, en un article, amb motiu de la constitució del Consell de Protecció de la Natura, frases textuais com aquesta, que val la pena que ens hi fixem una miqueta per corroborar el que estic criticant. Deia així: «Se'm va demanar que escrivís un article sobre la constitució del Consell de Protecció de la Natura, i encara que sempre he cregut que jo no era la persona més adient per glossar aquest important esdeveniment...» —subratllo que reconeixia que, en un principi era un esdeveniment important— «...vaig acceptar l'encàrrec. Però la veritat és que quan em vaig posar a escriure, quasi em vaig penedir d'haver acceptat la tasca. Em vaig penedir perquè els pagesos, els empresaris agraris (els pagesos ens hem hagut de convertir en empresaris agrícoles o forestals)...» Això també ho subratllo perquè, com a mínim, és una demostració de mentalitat «oberta», el que passa que una mica retardada en el temps (uns tres-cents anys:) el pairalisme accepta (per força) convertir-se en empresari (una figura del segle XVIII), a les portes del segle XXI. Pur anacronisme vicinista.

L'article acabava conclouent que «els pagesos són minoria en el Consell de Protecció de la Natura». He estat repassant la composició del Consell de Protecció de la Natura i els números no em surten per enlloc: de representants dels pagesos (sindicats i associacions professionals agràries), n'hi ha sis; de representants de l'Institut d'Estudis Catalans, n'hi ha cinc; d'ens locals (si no m'equivoco, Associació de Municipis, Federació de Municipis

i Consell Comarcal de Muntanya), n'hi ha tres; d'ens universitaris, n'hi ha tres; del món excursionista, n'hi ha un; la Societat Catalana d'Ordenació del Territori hi té un representant i DEPANA n'hi té un altre... Qui té aquí la minoria? Siguem seriosos. DEPANA, l'única entitat del Consell que té per objectiu prioritari la conservació del patrimoni natural —tot i que reconec que d'altres poden estar en la mateixa línia— té un sol representant en un òrgan creat teòricament per vetllar per la conservació del patrimoni natural. Si davant d'això, sis representants del sector agrari, que no té —diguem-ho clar— per objectiu prioritari la conservació d'aquest patrimoni (més aviat la seva finalitat seria l'exploració), es consideren minoria, només ens cal demanar a tots plegats que aprengnem a comptar en algun moment.

Però bé, la veritat és que el Govern d'aquest país, pel que sembla, s'ha deixat influir per aquesta mena de victimisme. I penso que això ens està perjudicant a tots, incloses aquestes teòriques víctimes. Davant d'això, des d'aquesta tribuna, defenso el PEIN; el defenso aferrissadament, tot i que opino que hem d'anar molt més enllà en la conservació del patrimoni natural del país.

M'agradaria comparar (i crec que val la pena) el PEIN amb un altre pla que es va fer en aquest país: el Pla de Residus. Penso que l'un i l'altre són tan necessaris com imprescindibles. I tant en un com en l'altre s'han manifestat les mateixes tensions; l'Administració ha actuat amb total prepotència, intentant imposar unes actuacions, innovadores i necessàries, i alhora, un sector rural minoritari extraordinàriament tancat i, al mateix temps directament afectat, ha estat incapaç d'assumir-les i suportar-les globalment.

La primera lliçó és que no es pot pretendre governar sense tenir en compte d'alguna manera els administrats, per minoritaris que siguin. Penso que això cal exigir-ho a la nostra Administració, al Govern d'aquest país. L'altra lliçó és que a mi no m'ha deixat de sorprendre que el Pla de Residus, un pla que en el fons l'única cosa que pretenia —i parlem clar— és eliminar la merda, hagi comptat amb una aferrissada oposició de la gent de les comarques afectades —gent rural, és clar— fent servir, precisament, la bandera ecologista... Com es pot ser ecologista oposant-se a un control de la contaminació? Com es pot ser ecologista essent insolidari i tancant-se a les visions i solucions globals? No deixa de ser curiós.

La conclusió és que el Pla de Residus, com és ara el PEIN, era un pla necessari, segurament innovador i correcte des del punt de vista tècnic,

però que es va voler ímposar a un sector de la societat poc preparat i poc disposat a acceptar de cop les necessitats de la societat industrial del final del segle XX. Com sempre, la prepotència urbana (centre de poder i innovació) enfront de la resistència rural (reserva espiritual tancada i anacrònica).

Tornem al PEIN. El PEIN —recordem-ho: Pla d'Espais d'Interès Natural— pretén només salvar allò que en diríem el poc que ens queda. No oblidem que es limita al 20 % del territori... És que el 80 % restant no forma part del nostre patrimoni natural? A vegades penso, fent un símil arquitectònic, que això és com dir: a veure, farem l'inventari del patrimoni arquitectònic del país i protegirem només, com a mostra, la catedral de Girona, Santa Maria de Taüll i el monestir de Sant Feliu de Guixols, per exemple, i, a la resta, hi farem el que ens doni el gust i la gana. Davant d'això, penso que aquesta és una visió molt limitada i que l'aprovació del PEIN és una necessitat urgent i sanitàriament desitjable, com a mínim.

El títol d'aquesta conferència fa referència al PEIN com un pedaç, un pedaç necessari; un pedaç perquè és poc (només serveix per tapar-nos les vergonyes) i necessari perquè és l'única cosa que tenim. En aquest país estem acostumats a fer pedaços. I potser seria hora que en comptes de tapar-nos les vergonyes ens plantegéssim canviar de vestit d'una vegada, de veure les coses d'una altra manera.

A vegades em fa la sensació que estem fent una política de Frankenstein. I quan dic «de Frankenstein» vull dir una política de *puzzle* i monstruosa alhora. S'ha parlat de molts plans sectorials: d'un pla hidrològic, d'un pla de carreteres, d'un pla de ports i costes, d'un pla d'espais d'interès natural (que és el que ens manté aquí reunits a tots plegats), etc. I sembla que els hàgim d'anar fent, agafant d'aquí i d'allà per construir tot un país; és a dir, ara agafem una cama, ara agafem un braç, ho anem cosint i ens surt finalment el monstre del doctor Frankenstein. Penso que aquesta no és una política adequada.

I per acabar-ho d'adobar, les peces d'aquest hipotètic monstre del doctor Frankenstein hi ha molta gent que les pot posar. Perquè, és clar, la dispersió que hi ha entre les diferents administracions és increïble. Recordo com vàrem reivindicar un Departament de Medi Ambient precisament per unificar competències... El que hem aconseguit finalment és que el que en principi depenia de quatre departaments ara depengui de cinc. I a més, hi hem d'afegir el localisme, els regnes de taifes que són els municipis, els ajuntaments... I la mania que tenim tots de mirar-nos el melic i de no obrir-

nos una mica per observar tot el país i no només el territori estrictament de casa nostra.

Potser repeteixo moltes de les coses que s'han comentat aquí abans, però penso que és important reflexionar-hi. I és important reflexionar-hi perquè encara que estem parlant —i potser finalment el tinguem— d'un pla d'espais d'interès natural a nivell de Catalunya, crec que val la pena recordar les paraules del senyor alcalde de Sant Feliu en la inauguració d'aquest acte d'avui. Ha començat dient: «la major part dels plans generals que es van fer durant els anys vuitanta es revisaran durant aquests propers moments. Esperem que el PEIN estigui aprovat, perquè així el tindrem en la revisió d'aquests plans». Jo pregunto: és que des dels regnes de taifes municipals només hi ha la intenció de protegir el que protegeix el PEIN? Com es menja això amb el fet que el PEIN ja s'hagi elaborat, d'entrada, tenint en compte el planejament urbanístic de cada municipi! El PEIN és un pla d'espais d'interès natural d'àmbit de Catalunya; és que els municipis no volen o no són capaços d'establir un pla similar a nivell local? On és aquell localisme que tant es fa servir a l'hora de defensar polígons industrials o equipaments de qualsevol tipus d'àmbit municipal?

He de confessar que sóc profundament municipalista, però que hi ha coses que valoro del centralisme, si més no tant com el fet que en l'àmbit local no hi hagi una cultura i una educació suficients com per globalitzar les coses en benefici d'una col·lectivitat molt més àmplia. No vull que el país es converteixi en un regne de taifes on cada ajuntament vulgui tenir de «segons què» tot, de «segons què» només el que li dictin des de dalt: és una posició insolidària i còmoda.

Ens trobem davant de situacions absolutament caòtiques: cada municipi vol tenir la seva zona industrial, la seva zona de serveis, la seva zona esportiva, el seu sòl de primera residència, el seu sòl de segona residència, etc. Per aquesta senzilla raó ens trobem davant d'un país absolutament desordenat i matxucat i... bé, jo diria que, a més a més, brut i lleig.

La prova evident de la política de regnes de taifes és una anècdota que comentàvem aquest matí, fent el cafè, i que penso que val la pena recordar per adonar-nos del país en què estem. La setmana passada vaig estar en un altre debat, on dos dels presents en aquesta taula hi érem. S'havia de tractar el problema concret d'un espai natural que afecta dos municipis i en depèn, i, és clar, a la taula hi havia també els dos regidors de Medi Ambient d'aquests dos municipis; doncs bé, resulta que aquests dos regidors no es coneixien fins al moment de la taula rodona, tot i ser veïns

i tenir un problema comú! Això són coses absolutament greus que defineixen, penso, la realitat del país. Per això, des d'aquesta tribuna, des de *mi escaño*, que diuen els diputats, des de la meua cadira o des del meu «micro», manifesto, davant la realitat, i penso que ja ha quedat claríssim que el PEIN, malgrat arribi finalment a aprovar-se, servirà de ben poca cosa si no compta amb la complicitat de la societat rural i dels regnes de taifes municipals per ampliar la protecció del patrimoni natural a la resta del territori... Malgrat tot, el PEIN és un pedaç necessari.

Ja ha quedat clar que les teòriques limitacions que estableix el PEIN no són, en el fons, tals limitacions, sinó el mínim imprescindible que s'hauria d'exigir a tot el sòl rústic del país. Per això, jo no entenc com el sector rural s'hi ha oposat tan rotundament. Realment, qui més s'hi hagués pogut oposar —si realment el PEIN s'hagués elaborat amb bons criteris naturalístics— serien les immobiliàries..., i les immobiliàries, almenys públicament, no s'han queixat del PEIN. Què vol dir això? Doncs que tenen la resta del territori —el 80 %— per fer-hi el que els doni el gust i la gana. I més si, tal com pot passar, els ajuntaments, a l'hora de fer la seva pròpia planificació urbanística, es pensen que protegint o deixant d'urbanitzar només el territori que tenen inclòs en el PEIN ja fan prou. Aquest és un gran error en el qual podem caure...

Xavier Carceller comentava en la seva intervenció allò del xalet amb vistes al PEIN... Jo m'havia apuntat aquí un altre eslògan similar i, que no sé ben bé per què, me l'havia apuntat en castellà. Deia: «Viva al lado de un parque natural». Aquest és un altre perill que ens podem trobar, evidentment, atesa la manca d'educació ambiental i la política d'espais naturals protegits que des de diferents administracions s'ha dut a terme en aquest país fins ara.

Torno al principi: el PEIN és un pedaç. El PEIN a mi no m'assegura la preservació de tot el patrimoni natural del país, almenys tal com està pensat en un principi. Amb les quatre senzilles «limitacions» que comentava Ramon Folch abans, ningú no em prohibeix tallar l'última roureda de roure reboll de Catalunya, per posar només un exemple. Es prohibeix, si voleu, urbanitzar aquesta roureda, es prohibeix circular-hi en cotxe pel mig i, potser si s'hi fa una pedrera, es dirà que en els treballs de restauració s'hi hauran de plantar roures rebolls... Però res no impedeix canviar el roure reboll (el valor que es volia preservar) per una altra espècie forestal o tallar el bosc a mata rasa. Malgrat tot, és l'única casa que tenim.

Davant d'això, personalment seria molt més ambiciós. Posant-me dur diria que, en el fons, el PEIN no protegeix pràcticament res o que, en tot cas, el PEIN és el mínim protegible.

Fent comparacions amb d'altres països similars al nostre, veiem que la superfície equivalent al nostre PEIN és la dels espais naturals de protecció especial... i que a la resta del sòl rústic que no és de protecció especial impera la reglamentació que nosaltres només establím per als espais del PEIN. Fent meves les reclamacions de Ramon Folch, vull per a tot el país un tractament com el dels espais del PEIN. Ho considero lògic.

I posats a reclamar, hi ha tota una sèrie de coses per reclamar..., i penso que, a vegades, els actes de contrició com aquest serveixen per a això, i per aportar noves solucions. En tot cas, ha quedat clar que els qui hem parlat fins ara si haguéssim de signar el PEIN el signariem de seguida. Però això no és tot; aprofitant que estem en un acte de la Societat Catalana d'Ordenació del Territori i aprofitant que realment s'ha parlat d'ordenació del territori, em veig en l'obligació de fer unes quantes proclames.

Primer de tot, reclamo el PEIN. El reclamo i reclamo que s'aprovi de seguida. Penso, però, que el PEIN ha de ser només un pla transitori..., potser un pedaç desitjable, tal com l'he definit. Potser haurem de continuar fent pedaços durant molt de temps, però com a mínim entenc que hi ha d'altres pedaços a fer i a reivindicar i que, tots plegats ben afegits, potser ens ajudarien a deixar-nos les coses clares sobre quin model de país volem, que potser no és tan complicat. Per exemple: la primera reivindicació que faig és que hem de tenir clar que els espais no inclosos al PEIN també tenen un valor. No vull pensar que l'aire d'un bosc no protegit sigui de qualitat diferent que el de les fagedes del Montseny.

La segona reivindicació és contra l'urbanisme ecològicament suïcida: i entenc com a suïcida continuar edificant tant en terrenys forestals com en terrenys agrícoles de primera qualitat o zones humides o potencialment inundables. Tot i que l'agricultura vagi de baixa, penso que conservar les millors terres agrícoles és ser, com, a mínim previsor.

També reivindico una cosa que ja s'ha reivindicat aquí: una bona política de corredors biològics. De totes maneres, en aquest sentit, Catalunya ja està força destrossada; per entendre'ns, un senglar del Montseny ja no pot tenir el gust, que tenim els homes, de veure el mar i banyar-se a les seves aigües; un senglar del Montseny ha de travessar l'autopista, la via del tren, la carretera i no sé quantes inhòspites barreres més per arribar

fins a un litoral urbanitzat, domini exclusiu de la nostra espècie i la nostra cultura... També reivindico el dret d'aquest pobre senglairet, que viu per allà les fagedes de Santa Fe, de mullar-se els peus en aigües de Blanes (si li ve de gust), tal com es pot permetre el luxe de fer el més desgraciat dels catalans..., i encara que el nostre senglar ignori que existeix Blanes i que allí hi ha mar, continua tenint el mateix dret.

I posats a reivindicar, reivindico el famós Pla Director Territorial de Catalunya, que no oblidem que emana d'un mandat del Parlament de l'any 83. Resulta potser incongruent que es facin plans sectorials (incloent-hi el PEIN) sense un marc de referència global que potser hauria d'haver estat el primer. En certa manera, aquí hem començat la casa per la teulada..., o bé hem fet la política que comentava abans del doctor Frankenstein: agafar òrgans i membres aïllats per crear un cos monstruós.

Sobretot, i amb això acabo, crec que hem de meditar una mica tots plegats per no estirar més el braç que la màniga. D'alguna manera avui, aquí, hi ha hagut una constatació evident: la protecció d'un espai natural mitjançant les lleis actuals és, tot i desitjable, insuficient per garantir el futur. Hem de mirar i avaluar la quantitat de recursos naturals de què disposem i preveure'n l'ús sostingut. Potser, tal com deia no fa gaire un senyor en la seva intervenció des del públic, no ens serveixi de res protegir un espai si els recursos naturals d'aquest espai a la llarga, i malgrat la teòrica protecció, acaben superexplotats. Penso que hi ha un repte que hem de ser còmplices a assumir: definir el model de país que volem de cara al futur, de cara al mític any 2000. I penso que això passa per tres coses fonamentals: diàleg, solidaritat i seny.

El que hem fet avui aquí és una demostració de diàleg. Diàleg vol dir també que els nostres governants governin (no que manin, que és molt diferent). Penso que en el cas del PEIN si hagués existit de bon principi aquest diàleg, si en comptes de manar s'hagués intentat governar i si realment hi hagués hagut solidaritat entre tots, la cosa seria, a hores d'ara, completament diferent.

S'ha dit molt sovint que som un poble amb seny. Ho vull creure i vull reivindicar que realment ens comportem tots, com a mínim amb una mica de seny. Potser així, d'aquesta manera, passat l'any 2000 haurem aconseguit finalment que aquesta deixi de ser una «trista, bruta, pobra i dissortada terra».